

УДК 636.32/06

ВИКОРИСТАННЯ БАРАНІВ ТАВРІЙСЬКОГО ВНУТРІШНЬОПОРОДНОГО ТИПУ АСКАНІЙСЬКОЇ ТОНКОРУННОЇ ПОРОДИ

*Вовченко Б.О. – д.с.-г.н., професор,
Пентиліук С.І. – к.с.-г.н., доцент,
Фінченко О.В. – асистент, Херсонський ДАУ*

Постановка проблеми. Економічна криза минулих років негативно позначилася на стані галузі – значно скоротилося поголів'я тварин, знизився рівень виробництва продукції вівчарства. Разом з тим, в Україні існують усі передумови для стабілізації її поступового відновлення.

Перш за все, зберігся і поліпшився цінний генофонд вітчизняних порід овець. Саме на середину 90-х років припадає завершення створення гірсько-карпатської породи, виведення таврійського внутрішньопородного типу в асканійській породі [1], харківського та закарпатського внутрішньопородних типів у породі прекокс [2,3], а на початку ХХІ століття – створення нової асканійської м'ясо-вовнової породи з кросбредною вовною [4] та асканійської каракульської породи з підвищеною багатоплідністю [5]. Розпочато формування вівчарства спеціалізованого м'ясного напрямку продуктивності [6,7].

Нові економічні умови вимагають істотного поліпшення вітчизняних порід овець за такими ознаками, як скоростиглість, інтенсивність росту, плодючість, забійні і м'ясні якості, оплата корму продукцією, з одного боку, та підвищення загального рівня виробництва і, особливо, якості вовнової і м'ясної продукції – з іншого.

Стан вивчення проблеми. Розробка і застосування сучасних методів селекції з огляду на вищезазначені економічні фактори є важливим виробничо-господарським завданням, розв'язання якого спрямоване на підвищення ефективності виробництва продукції вівчарства.

Вирішення цієї проблеми органічно витікає з потреби збереження і поліпшення генофонду існуючих та створення нових порід овець. Це повною мірою стосується вівчарства взагалі та зокрема внутрішньопородного типу асканійської тонкорунної породи, де селекційно-племінна робота тривалий час була спрямована на підвищення вовнової продуктивності при збереженні комбінованого вовно-м'ясного типу тварин. З цією метою в племінних заводах цієї породи застосовували чистопорідне розведення (за лініями) та «прилиття крові» плідників із заводських стад. Останнім часом для покращення породи було використано кращий світовий генофонд тонкорунних порід – австралійський мерінос (типи «стронг» і «медіум»). І як результат, наприклад, зміни середнього настригу вовни по стаду овець племзаводу «Червоний чабан» наступними (митію вовни):

1971-1980рр. – 2,59 кг;

1981-1985рр. – 2,79 кг;

1986-1990рр. – 3,29 кг.

Порівняно з початковим періодом настриг чистої вовни збільшився на 0,7 кг, а середньорічний приріст настригу чистого волокна підвищився від 22 до 100 г або на 4,5 рази. Максимальний настриг на 1 вівцю, яка перебувала на початок року, склала 3,54 кг, а на острижену – 3,65 кг. Вихід чистого волокна – 50% з коливанням за роками – 48,6-52,6%.

Творча діяльність наукових працівників і спеціалістів племінних заводів «Асканія-Нова», «Червоний чабан» і «Асканійський» у відношенні асканійської тонкорунної породи завершилась утворенням нового таврійського внутрішньопородного типу асканійської тонкорунної породи.

Завдання і методика досліджень. Узагальнення результатів застосування вищезначених методів селекції в процесі поліпшення та на їх основі розробка теоретичних і практичних положень створення нової селекційної структури, методів підвищення вовнової і м'ясної продуктивності та якості продукції овець таврійського внутрішньопородного типу є досить актуальним науково-практичним завданням.

Виходячи із цього нами була поставлена задача оцінити комбіновану здатність баранів таврійського типу для визначення загального напрямку вдосконалення отари овець.

Експериментальні дослідження проводились у фермерських господарствах в умовах ТОВ «Лідія» Скадовського району Херсонської області. Проводили ретельний облік результатів запліднення і ягніння вівцематок з метою отримання одного віку молодняку двох груп:

- 1 група – від баранів-плідників асканійської породи традиційного типу;
- 2 група – від баранів-плідників таврійського типу.

Дослідження виконували на окремій отарі і групах тварин при загальноприйнятих технологічних умовах та господарських рівнях і структурі годівлі та рівнем загального, енергетичного і протеїнового живлення.

Піддослідні барани-плідники використовувались на трирічних вівцематках асканійської тонкорунної породи живою масою 50-52 кг. Вівцематки в період суягности і лактації, а також отримані від них нащадки до 18-місячного віку знаходились в однакових умовах годівлі і утримання.

Обробка матеріалів експериментальних досліджень здійснювалася з використанням комп'ютерної техніки і пакета програм «Statistika».

Результати досліджень. Аналіз отриманих даних показав, що молодняк різного походження у всі залікові вікові періоди мав достатньо живу масу (табл. 1).

Дані таблиці показують, що нащадки характеризуються більш високою живою масою. Так, якщо при народженні і відбивці від маток значної різниці по живій масі між групами не спостерігалось, то в 15 місяців ця різниця склала 2,75, а в 18 місяців – 3,90 на користь тварин 2-ї групи.

Найбільш високий середньодобовий приріст також був у ярок, одержаних від баранів нового таврійського типу (2 група). Від народження до 18-місячного віку перевага молодняку цієї групи склала порівняно з ровесниками 1 групи 1,7%. Збільшення живої маси у нащадків баранів таврійського типу пояснюється тим, що протягом багатьох років роботи по його створенню використовували більш крупних за величиною матерів і для подальшого відтво-

рення відбирали молодняк з більшою живою масою, крім показників вовнової продуктивності.

Таблиця 1 - Характеристика підослідних маток

Показники	Група тварин	
	1	2
Кількість тварин	40	38
Жива маса, кг:		
при народженні	4,21±0,14	4,28±0,15
у 4,5 міс.	23,10±0,56	23,3±0,73
у 15 міс.	38,22±0,73	39,3±0,56
у 18 міс.	42,12±0,93	43,82±0,92
Середньодобовий приріст, г:		
від народження до 4,5 міс.	140,5	140,5
від 4,5 міс. до 15 міс.	48,0	50,8
від 15 міс. до 18 міс.	43,3	50,2
від народження до 18 міс.	72,0	73,2
Настриг вовни, кг:		
немитої	4,79±0,21	5,16±0,30
митої	2,56±0,17	2,79±0,19
Вихід чистого волокна, %	53,5	54,1
Коефіцієнт вовновості, г/кг	67,0	70,9
Довжина вовни, см:		
збоку	11,2±0,51	11,7±0,31
на спині	10,0±0,48	10,5±0,50
Товщина вовнинки, мкм	21,58±0,33	21,80±0,41
Міцність вовни, км	8,38±0,49	8,68±0,51

За кількістю митої вовни виділявся молодняк, одержаний від баранів таврійського типу (2 група). Яркі перевищували ровесниць 1 групи на 9,0%.

Це підтверджується і коефіцієнтом вовновості, який підослідних ярок склав відповідно 67,0 і 70,9 г/кг.

Деяко більшу довжину вовни мали яркі 2 групи, але різниця статистично не вірогідна.

По товщині вовни суттєвої різниці між підослідними групами тварин на встановлено.

Міцність вовни у підослідних ярок вивчали на зразках вовни, відібраних на боку. Встановлено, що найбільшу міцність вовни мали ярочки, які одержані від баранів нового таврійського типу (2група). Вони перевищували за цим показником ровесниць 1 групи на 3,60%.

Проведені нами дослідження за зоотехнічною оцінкою рун, а також вивчення кількості і якості жиру і поту показали, що вовна, одержана від нащадків баранів нового таврійського типу, більш вирівняна за довжиною і тониною вовни як у руні, так і в штапелі, жиропіт в основному білого кольору порівняно з кольором вовни нащадків 1 групи. Аналіз відтворювальних якостей підослідних овець показав, що використання баранів нового таврійського типу на матках асканійської породи деяко знижує їх відтворювальну здатність (табл. 2).

Таблиця 2 - Аналіз відтворювальних якостей маток і збереженість ягнят

Нашадки	Запліднені маток, гол.	Об'ягнись маток, гол.	% запліднення	Народилось, ягнят, гол.	% багатоплідності	Вирощено ягнят до 4-х місяців	% збереженості
Від баранів асканійської тонкорунної породи	215	160	74,4	210	131,2	168	80,0
Від баранів таврійського типу	202	143	70,8	189	132,2	158	83,6

Багатоплідність таких маток практично однакова, як і в контрольній групі, але збереженість від народження ягнят до 4-місячного віку все ж дещо вища, що пов'язано з явищем гетерозису.

Результати проведених досліджень дозволяють зробити висновок, що насадки баранів нового таврійського типу за своїми продуктивними якостями не тільки не поступаються ровесникам від баранів асканійської тонкорунної породи традиційного типу, але й перевищують їх практично за всіма показниками продуктивності.

Таким чином, для подальшого вдосконалення отари овець асканійської тонкорунної породи необхідно масове використання баранів нового таврійського типу.

Висновки. Розроблені та впроваджуються основні напрями племінної роботи із стадом овець асканійської тонкорунної породи таврійського типу в умова півдня України, спрямовані на підвищення плодючості, життєздатності, конституціональної міцності та живої маси тварин.

У селекційній роботі слід орієнтуватися на більш інтенсивне використання баранів-плідників з високим генетичним гемостазом. Це може забезпечити стабільне підвищення або утримання на певному рівні продуктивності потомків за різних умов їх годівлі та вирощування. Тоді як селекційний прогрес у стадах можуть забезпечити барани-плідники, фенотиповий прояв яких повною мірою реалізується у їх потомків лише за відповідних умов годівлі та утримання.

Перспективи подальших досліджень. Доцільно встановити взаємозумовленість відтворного фітнесу вівцематок із розрахунком рівнянь парної і множинної лінійної регресії та використати методи шляхового аналізу для визначення прямої співвідносної кореляційної залежності ознак материнських якостей вівцематок, що вивчаються.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Даниленко Г.К., Болотова Т.И., Занкевич О.Г. Некоторые результаты использования австралийских меринсов /Г.К.Даниленко, Т.И.Болотова, О.Г.Занкевич// Научн.-техн.бюл. НИИ жив.-ва степных районов «Аскания-Нова» - 1988. -№2. -С.3-6
2. Король В.І. Використання селекційних досягнень для створення конкурентоздатної галузі вівчарства Карпатського регіону /В.І.Король// Межвід. темат. наук. зб. «Вівчарство». - №30.-1998. -С.46-47.

3. Помітун І Харківський внутрішньо породний тип овець у породі прекос /І.Помітун, Н.Косова, В.Сербін// Тваринництво України - 1996. - №10. - С.18-19.
4. Косова Н.А. Развитие и шерстная продуктивность ярок породы прекос, полученных методом вводного скрещивания с породами австралийской селекции /Н.А.Косова// С.науч.тр.- К.: Ю.О.ВАСХНИЛ. – 1989С.146-149.
5. Туринський М.М. Селекційні методи створення нової породи овець багатоплідний каракуль /М.М.Туринський// Зб. наук. праць Інст.тв.-ва степ.районів «Асканія-Нова» Каховка. – 2006.-С.128
6. Задорожня О.М. Ефективність схрещування баранів м'ясної породи олібс з матками дніпропетровського типу асканійської м'ясо-вовнової породи:дис..канд.с.-г. наук:06.02.01/ О.М.Задорожня. – Дніпропетровськ. – 2005. – 148с.
7. Солоха І.М. Морфо-біологічні особливості помісей від схрещування баранів м'ясної породи олібс з м'ясо-вовновими матками дніпропетровської селекції в типі корідель: дис.канд. с.-г. наук:06.02.01/І.М.Солоха. – Дніпропетровськ. – 2005.- 160с.

УДК 636:591.8

ДОСЛІДЖЕННЯ ШКІРИ БУЙВОЛІВ УКРАЇНСЬКОЇ ПОПУЛЯЦІЇ

Гузєєв Ю.В. - головний зоотехнік ТОВ «Голосіїво», Київська область

Постановка проблеми . Шкіра є зовнішнім покривом тіла. Вона захищає організм тварини від прямої дії умов зовнішнього середовища. ШкіРА покрита волоссям, у ній знаходиться велика кількість кровоносних судин та нервових закінчень (рецепторів), завдяки останнім тварина сприймає подразнення зовнішнього середовища (тепло,холод, забиття, уколи, укуси тощо). Волосяний покрив та наявність у шкірі рецепторів і кровеносних судин сприяє підтриманню тепла в організмі на певному рівні. Шкіра частково бере участь у диханні. Велику роль шкіра відіграє в потовиділенні. Після забою тварини шкіра є цінною сировиною для легкої промисловості [1,2,3,4].

Стан вивчення проблеми. На практиці кожна порода має стандарт, що визначають мінімальні значення за показниками продуктивності, екстер'єру та інтер'єру тварин. До переліку цих показників включені особливості масті та розвитку шкіряного покриву, які не лише визначають зовнішній вигляд худоби певних порід, але і є характерною рисою порідних груп великої рогатої худоби [5].

Завдання та методика досліджень. Тому метою нашої роботи було дослідження шкіри буйволів української популяції.

Дослідження проводили в підсобному господарстві монастиря Свято-Покровська Голосіївська пустинь ТОВ «Голосіїво» Броварського району Київської обл. Під керівництвом доктора с.-г. наук, проф. Вінничук Д.Т. на забійному пункті господарства були проведені зважування, вимірювання тварин і шкіри , а після забою тварин були відібрані зразки шкіри для подальших гісто-